

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramlarının hazırlanması

Mədəni və təhsil proqramları müasir cəmiyyətin formalaşmasında və inkişafında mühüm sütunlar hesab olunur. Onlar təkcə öyrənmə və bədii ifadə üçün platforma deyil, həm də sosial birlik, iqtisadi tərəqqi və fərdi hüquqların genişlənməsi üçün katalizator rolunu oynayır.

Bu proqramlar biri-birinə effektiv şəkildə integrasiya olunduqda cəmiyyətin hərtərəfli inkişafına, nəsillər arasında uçu-
rumların aradan qaldırılmasına, qarşılıqlı anlaşmanın təşviqinə, innovasiya və yaradıcılığın inkişafına mühüm töhfə verir. Azərbaycan prosesə məhz bu prizmadan yanaşır.

Inklüzivliyin və dialoqun təşviqi xüsusi diqqət mərkəzindədir

Ölkəmizdə nəzərə alınır ki, mədəni proqramlar cəmiyyətin irsinin, adət-ənənələrinin və dəyərlərinin qorunub saxlanması və təbliğində mühüm rol oynayır. Muzeylər, festival-
lar, sərgilər, musiqi və teatrlar vasitəsilə cəmiyyətdə qruplar müxtəlifliyi qəbul edərək öz köklərinə bağlı qalırlar. Bu proqramlar müxtəlif mənşəli insanların məşğul olması, bir-birindən öyrənməsi və kollektiv kimliyini qeyd etməsi üçün ortaq məkan təmin edir. Nəticədə, onlar daha güclü sosial əlaqələr qurmağa və qruplar arasında qərəz və anlaşılmazlığı azaltmağa kömək edir.

Multikultural cəmiyyətlərdə mədəni təşəbbüslər inklüzivliyin və dialoqun təşviqində xüsusi təsirli hesab olunur. Multikulturalizmin yaşam tərzini beynəlxalq əhəmiyyəti müasir dünyamızda son dərəcə həyati əhəmiyyət kəsb etməkdədir. Azərbaycan nümunəsində bunu görmək mümkündür. Qeyd edək ki, Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev öz çıxışlarında da-
ima vurğulayır ki, multikulturalizm Azərbaycanda həyat tərzidir, dövlət siyasətidir və alternativ yoxdur. Güclü multikulturalizmin mövcud olduğu hər bir dövlətə bu anlayış xarakterikdir. Amma bu gün Qərbi dövlətlərinin əksəriyyəti multikulturalizm siyasətinə qarşı çıxır və bunun iflasa uğradığını vurğulayırlar. Avropa dövlətlərində

yanarmış çoxmədəniyyətlik miqrasiya prosesinin nəticəsi olaraq sonradan yaranmış bir müxtəliflikdir. Bu səbəbdən bir çox dövlətlər gəlmə mədəniyyətlərin yerli əsas mədəniyyəti dəyişdirdiyinə və ya məhv etdiyinə inanırlar. Buna görə də Qərbi dövlətlərinin multikulturalizm siyasətinə alternativ ortaya qoyulması zəruri şərt kimi çıxış edir. Azərbaycan öz multikulturalizm modelini dünyaya təqdim etməkdədir. Ölkəmizin bu sahədəki təcrübəsi kifayət qədər zəngindir və qədim tarixə malikdir. Bu vəziyyətdə müxtəlif etnik və ya mədəni qrupların tarixlərini və təcrübələrini işıqlandıran proqramlar fərdlərə özlerini görülmə və hörmət edilən hiss etməyə imkan verir. Azərbaycanda buna xüsusi diqqət olunur. Ölkəmizdə təhsil proqramları sosial və iqtisadi inkişafın mərkəzində dayanır. Fərdləri bilik, bacarıq və tənqidi düşünmə qabiliyyətlərini əks etdirərək, təhsil imkanlara və şəxsi inkişafa qapılar açır. Erkən uşaqlıq dövründən yaşlıların öyrənməsinə və peşə hazırlığına qədər, təhsil təşəbbüsləri yoxsulluğu azaltmaqla, sağlamlıq nəticələrini yaxşılaşdırmaqla və məhsuldarlığı artırmaqla bütün cəmiyyətləri yüksəldə bilər. Yenə Azərbaycan bunun ən yaxşı nümunələrindən biridir. Qeyd edək ki, təhsil proqramları vətəndaş məsuliyyətini, ətraf mühit haqqında məlumatlılığı və etik davranışı təşviq edən komponentləri özündə birləşdirir. Bu elementlər cəmiyyətə müsbət töhfə verməyə qadir olan məlumatlı, məsuliyyətli vətəndaşlar yetişdirməyə kömək edir. Üstəlik, təhsil getdikcə daha çox sosial mobillik vasitəsi kimi tanınır və bu, təcrid olunmuş və ya imkansız ailələrdən olan fərdlərə öz şəraitlərini yaxşılaşdır-

Multikulturalizmin inkişafında mədəni-maarif proqramları müstəsna rol oynayır

mağa imkan verir.

Mədəniyyət və təhsil proqramları da iqtisadiyyata töhfə verir

Dünya təcrübəsi göstərir ki, mədəni və təhsil proqramlarının kəsişməsi güclü vəhdət formalaşdırır. Məsələn, məktəblər təkcə akademik tədris yeri deyil, həm də mədəni mübadilə mərkəzləridir. İncəsənət, tarix və irsin kurikulumlara integrasiyası tələbələrin dünyagörüşlərini genişləndirir və yaradıcılığa həvəsləndirir. Muzeylərə səfərlər, yerli festivallarda iştirak və müxtəlif incəsənət növləri ilə tanışlıq tələbələrin ətraf aləm haqqında anlayışlarını zənginləşdirir.

Eyni şəkildə, mədəni ifadəni təhsil məqsədləri ilə birləşdirən icma əsaslı proqramlar çox vaxt ənənəvi sinif şəraitinə maraq göstərməyən gəncləri cəlb etməyə müvəffəq olur. Teatr seminarları, hekayə seansları və incəsənətə əsaslanan layihələr gəncləri mədəni kimlikləri ilə əlaqələndirərək ünsiyyət, komanda işi və problemlərin həlli kimi dəyərli həyat bacarıqlarını öyrədə bilər. Mədəniyyət və təhsil proqramları da iqtisadiyyata töhfə verir. Belə ki, mədəniyyət sektoru sənətçilərdən və ifaçılardan tutmuş kuratorlara və tədbir təşkilatçılarına qədər geniş çeşiddə peşələri dəstəkləyir. Eyni zamanda, təhsil fərdləri müxtəlif karyeralara hazırlayaraq, tədqiqat və inkişaf yolu ilə innovasiyalara imkan verməklə işçi qüvvəsinin inkişafına təkan verir. Məsələn, turizm mədəni zəngin proqramlar ziyarətçiləri cəlb edir, gəlir gətirir və iş yerləri yaradır. Xaricdə təhsil proqramları və ya akademik konfranslar kimi təhsil turizmi beynəlxalq əməkdaşlığa və bilik mübadiləsinə təkan verməklə əlavə iqtisadi fayda gətirir. Bundan əlavə, mədəniyyət və təhsil infrastrukturuna - kitabxanalar, mədəniyyət mərkəzləri və universitetlər kimi investisiyaların şəhər və kəndlərin inkişafı üçün uzunmüddətli faydaları var. Bu qurumlar çox vaxt cəmiyyət həyatı üçün mərkəz nöqtələrinə və xüsusən də inkişaf etməmiş ərazilərdə bərpa üçün katalizatorlara çevrilirlər. Bunlar fonunda ölkəmizdə mədəniyyət müəssisələri yeni fəaliyyət istiqaməti müəyyənləşdirir, Mədəniyyət Nazirliyi strukturunda həyata keçirilən islahatlar çərçivəsində yeni bir dövrə qədəm qoyur. Kadrların bacarıq və qabiliyyətinə daha çox önəm verilir, vətənpərvərlik mövzulu tədbirlərin hazırlanıb keçirilməsi diqqətdə saxlanılır. Məsələn, 44 günlük vətən müharibəsindən sonra yurd yerlərimiz Azərbaycan əsgərinin rəşadəti, dünya hərbi tarixinə yazılacaq

döyüş qabiliyyəti nəticəsində erməni tapdağından xilas oldu. Müharibə dövründə və qələbədən sonra Azərbaycan əsgərinin qəhrəmanlıq salnaməsini, döyüş yolunu özündə ehtiva edən mədəni tədbirlər daha geniş yer aldı. Tarixi həqiqətlərin xalqa çatdırılması, gənclərin vətənpərvərlik ruhunun yüksəldilməsi məqsədilə müxtəlif səpkili mədəni tədbirlər təşkil olundu və proses indi də davam edir. Bütün bunlar bir daha təsdiq edir ki, mədəni və təhsil proqramları davamlı inkişafın və sosial rifahın əsas hə-

rəkətvericiləridir. Fərdi potensialı və ümumi insanlıq hissini inkişaf etdirməklə bu proqramlar icmaları içəridən gücləndirir. Buna görə də hökumətlər, təhsil müəssisələri və vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları hamı üçün əlçatanlığı təmin edərək və daha inklüziv, yaradıcı və davamlı cəmiyyətin qurulmasında mühüm rolunu dərk edərək, bu sahələri prioritet hesab edir.

Samirə SƏFƏROVA

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə çap olunur.